

KEURUU

Pikku kakkosen kesäkiertue vastavalmistuneella keskusurheilukentällä 29.6.2024.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2023

Hyväksytty:
tarkastuslautakunta 21.5.2024 § 23
Käsitelty:
valtuusto 10.6.2024 §x

Sisällys

Keuruun kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023.....	4
Tarkastuslautakunnan tehtävät	4
Sidonnaisuusilmoitusten tarkastaminen	4
Arviointisuunnitelman laatiminen	5
Keuruun kaupungin tunnuslukuja	5
Henkilöstökertomus 2023.....	6
Hallinto- ja konsernipalvelut	7
Kuntakonserni.....	8
Kasvun ja hyvinvoinnin toimiala	9
Poimintoja vuoden 2023 päätöksistä	9
Tarkastuslautakunnan huomiot	10
Muita huomioita.....	10
Opistolautakunta	12
Kirjastopalvelut.....	12
Elinvoiman ja asuinympäristön palvelut.....	13
Yhtiöittämisten eteneminen	13
Keurusseudun Ateria- ja tukipalvelut Oy.....	13
Keuruun Asunnot Oy	13
Elinvoimalautakunnan päätöksiä	13
Poimintoja vuoden 2023 päätöksistä	13
Maan käyttö ja kaavoitus.....	16
Tuulivoimakaavoitus 2023.....	16
Metsien hoito.....	16
Kaavoitus	16
Maaseutupalvelut.....	17
Viranomaispalvelut.....	18
Keuruun Vesi liikelaitos	18
Keski-Suomen tarkastuslautakuntien yhteinen arviointi – lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen..	21
Keuruun väestöennuste	21

	3
Vuoden 2023 tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen tilivelvollisille	22
Liite	23

Keuruun kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023

Keuruun valtuuston nimeäminä tarkastuslautakunnan jäseninä olemme kuntalain 121 §:n 2 momentin mukaisesti suorittaneet vuodelle 2023 valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointia.

Keuruun kaupungin tilintarkastuksesta vastaa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy AB, jonka vastuullisena tilintarkastajana toimii JHT, KHT Elina Pesonen. Vastuunalaisen tilintarkastajan varahenkilönä toimii JHT, HT Rami Ollas. Lautakunta teki sähköisen päätöksentekomenettelyn 7.2.22 tilintarkastuspalveluiden hankinnasta tilikausille 2022–2024.

Tarkastuslautakunta on toteuttanut tehtävänsä perehtymällä johtoryhmän ja hallintokuntien raportteihin, pyytämällä informaatiota johtavilta viranhaltijoilta, kaupunginhallituksen ja valtuuston johdolta sekä tilintarkastajalta.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana 10 kertaa. Toimintavuoden aikana lautakunnan jäseniä on osallistunut tarkastuslautakunnille tarkoitettuihin koulutustilaisuuksiin.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano:

- puheenjohtaja Jyrki Leijala
- varapuheenjohtaja Arto Tulonen
- Eveliina Kangasniemi
- Helena Kukkamo
- Joonas Röppänen
- Hanna Lahti, sihteeri

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista.

Tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastuspalvelujen hankinnan ja huolehtii kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja antaa ilmoitukset valtuustolle.

Sidonnaisuusilmoitusten tarkastaminen

Kuntalain (410/2015) mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakuntien puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa sekä kunnanhallituksen ja lautakuntien esittelijöitä.

Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Henkilön on ilmoitettava viivytyksettä myös sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Sidonnaisuusilmoitukset tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunnan käsittelyn jälkeen ilmoitukset julkaistaan kaupungin kotisivulla.

Vuonna 2023 on henkilöille, joita ilmoitusvelvollisuus koskee, annettu ohjeet tehdä Sidonnaisuuspalvelun kautta oma ilmoituksensa.

Arviointisuunnitelman laatiminen

Tarkastuslautakunta laati arviointisuunnitelman, jonka pohjalta arviointityötä toteutetaan. Suunnitelma kattaa nelivuotiskaudella koko kuntakonsernin toiminnan keskeisiltä osin. Arviointisuunnitelmaa voidaan valtuustokauden aikana päivittää, jos tilanne sitä vaatii.

Arviointisuunnitelmaa täydennetään vuosittain tarkastuslautakunnan sisäiseen käyttöön tarkoitetulla työohjelmalla.

Työsuunnitelman mukaisesti tarkastuslautakunta on syksyn aikana kutsunut kaupungin eri sektoreiden vastuhenkilöitä kertomaan vastuualueestaan. Näitä olivat tilintarkastaja, talouspäällikkö, kaupunkikehityspäällikkö, ympäristönsuojelusihteeri, ympäristöterveyspäällikkö, hyvinvointikoordinaattori, kaupunginjohtaja, varhaiskasvatusvastaavat, hyvinvointijohtaja, henkilöstöpäällikkö, hallintojohtaja ja elinvoimajohtaja.

Keuruun kaupungin tunnuslukuja

Talouslukuja

Tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisia toimielimiä ovat Keskusvaalilautakunta, Tarkastuslautakunta, Kaupunginhallitus, Elinvoiman ja asuin ympäristön lautakunta, Kasvun ja hyvinvoinnin lautakunta, Opistolautakunta, Rakennuslautakunta, Keuruselän ympäristölautakunta, Keuruun Vesi liikelaitoksen johtokunta ja Keuruun Vuokra-asunnot liikelaitoksen johtokunta. Tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kaupunginjohtaja, toimialajohtajat (hallintojohtaja, elinvoimajohtaja ja hyvinvointijohtaja), talouspäällikkö, johtava rakennustarkastaja, ympäristöterveyspäällikkö, vesihuoltopäällikkö ja asuntopäällikkö.

Tilinpäätöksessä tulos saatiin nostettua ylijäämäiseksi, tuloksen ollessa 434 050 euroa.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan/konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävää velkarasitetta.

Keuruun kaupungin taseen tunnusluvusta omavaraisuusaste oli 37,6 % ja suhteellinen velkaantuneisuus oli 76 %. Keuruun kaupungin kokonaislainamäärä oli tilikauden lopussa 57 106 131 euroa. Lainakanta kasvoi edellisestä vuodesta 604 494 euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 6 221 euroa.

Tarkastuslautakunta kysyykin kaupunginhallitukselta, mihin toimenpiteisiin se ryhtyy lainakannan pienentämiseksi.

Kasvun ja hyvinvoinnin toimiala ylitti budjetin 285 174 eurolla.

Elinvoima- ja asuinympäristöpalvelujen toimiala teki positiivisen tuloksen 965 818 euroa budjettiin nähden.

Talouden tasapainottamisohjelman toteutuminen

Talouden tilannekuva päivittyi vuoden 2023 aikana ja todettiin, että aiemmin laadittu talouden tasapainottamisohjelma ei riitä tasapainon saavuttamiseksi. Näin ollen toinen ohjelma laadittiin tilinpäätösvuotena 2023. Ensimmäinen ohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.6.2022. Valtuusto hyväksyi toisen ohjelman marraskuussa 2023. Toinen ohjelma sisälsi säästöjä noin 2,6 miljoonan euron edestä neljän vuoden aikajaksolla. Ohjelman mukaiset toimenpiteet tullaan toteuttamaan suunnitelmavuosina, vuodesta 2024 alkaen.

Henkilöstökertomus 2023

Poimintoja Keuruun kaupungin henkilöstökertomuksesta:

Vuoden alussa myös kaupungin toimialarakenne muuttui. 1.1.2023 alkaen Keuruun kaupungilla on kolme toimialaa: Kasvu ja hyvinvointi, Elinvoima ja asuinympäristö sekä Hallinto- ja tukipalvelut. Lisäksi kaupungilla on itsenäinen liikelaitos Keuruun Vesi. Uudistunut organisaatorakenne on selkeä ja muutosta on valmisteltu hyvässä yhteistyössä henkilöstön kanssa. Henkilöstöä on osallistettu myös kaupungin strategiatyöhön. Kaupunkistrategian pohjalta on laadittu joka toimialalle oma toimenpideohjelma, jonka työstämisessä henkilöstö on ollut mukana. Strategian mukaisten tavoitteiden ja toimenpiteiden onkin tärkeää olla osa henkilöstön käytännön työarkea.

Asiat, joiden Keuruun kaupungin henkilöstö arvioi olevan hyvin vuonna 2023, ovat lähes samat kuin vuonna 2022. Näissä tulokset ovat joko pysyneet samana tai parantuneet vuoteen 2022 nähden.

Vastaavasti koko kaupungin kehittämiskohteet ovat pysyneet pääasiassa samoina vuoteen 2022 nähden. Viime vuoden kehittämiskohteista on poistunut ”Yhteistyö yksiköiden välillä toimii hyvin”, koska se on siirtynyt ”hyvin arvioitavien” puolelle. Kaikkien kehittämiskohteiden tulokset ovat joko parantuneet tai pysyneet samana vuoteen 2022 verrattuna.

”Olen käynyt kehityskeskustelun esihenkilöni kanssa viimeisten 12 kuukauden aikana” saatua 'Kyllä'-vastanneiden osuutta 52 % voidaan pitää liian matalana. Tämän mukaisesti myös kehityskeskustelujen pitämisen prosesseihin ja seurantaan tullaan panostamaan vuonna 2024.

Tarkastuslautakunta toivoo, että kehityskeskusteluja käytäisiin aktiivisemmin ja tavoitteellisemmin, jotta mahdollisiin henkilöstöhaasteisiin (esim. resurssointi) voidaan reagoida ennakkoidusti.

Uutena työkykyä tukevana toimenpiteenä vuonna 2023 päätettiin, että työterveyslääkäriin läheteellä myönnetty kuntoutus on kaupungin henkilöstölle palkallinen vapaa.

Vuonna 2024 tavoitteena on panostaa yhä enemmän työterveyshuollon ja esihenkilöiden suoraan yhteistyöhön. Myös sairauspoissaoloraportteihin ja niiden käytettävyyteen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota. Perustoimipaikkaselvityksiä tullaan täydentämään suunnatuilla selvityksillä esille nousseiden tarpeiden mukaan esimerkiksi työyhteisön psykososiaaliseen kuormitukseen liittyvissä tilanteissa.

Vuoden 2023 lopussa Keuruun kaupungin palveluksessa liikelaitokset mukaan lukien oli 599 (942) henkilöä, joista vakituisia oli 399 (666). Määräaikaisia heistä oli yhteensä 200 (276), joista palkkatuella työllistettyjä 10 (24) ja oppisopimussuhteisia 4 (26). Virkasuhteessa koko vakituisesta henkilöstöstä oli 151 (185) ja työsuhteessa 248 (481). Suluissa vastaavat lukemat vuoden 2022 lopussa.

Vakituisen henkilöstön määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta 267 henkilöä, eli n. 40 %. Keuruun kaupungin palveluksesta siirtyi 1.1.2023 alkaen Keski-Suomen hyvinvointialueelle 227 vakituista henkilöä. Ravitsemispalveluiden henkilöstö, 31 vakituista henkilöä, siirtyi Keurusseudun Ateria- ja tukipalvelut Oy:n palvelukseen 1.3.2023 alkaen.

Koko henkilöstön keski-ikä 31.12.2023 oli 47,1. Henkilöstöstä n. 48 % on yli 50-vuotiaita (289/599). Keuruun kaupunki on naisvaltainen organisaatio: 31.12.2023 miehiä henkilöstöstä oli 171 (29 %) ja naisia 428 (71 %).

Vuonna 2023 Keuruun kaupungin henkilöstö oli poissa töistä oman sairauden vuoksi keskimäärin 19,8 päivää. Vuoden 2022 vastaava luku oli 22,3. Työterveyslaitoksen Kunta10-tutkimuksen mukaan kunta-alalla henkilöstö oli keskimäärin poissa töistä oman sairauden vuoksi 20,7 päivää vuonna 2022 (vuoden 2023 tilastot eivät olleet käytettävissä henkilöstökertomusta tehtäessä).

Vuonna 2023 33,7 prosentilla henkilöstöstämme ei ole ollut lainkaan sairauspoissaoloja, kun vastaava lukema vuonna 2022 oli 24,8 %. Tässä lukemassa on huomioitu koko henkilöstö. **Ei lainkaan sairastaneiden prosenttiosuus onkin noussut selkeästi viime vuodesta.** Kunta 10 -tutkimuksen mukaan nolla päivää sairastaneiden työntekijöiden osuus koko kunta-alalla oli 29 prosenttia vuonna 2021 ja enää 16 prosenttia vuonna 2022.

Keuruun kaupunki panostaa henkilöstön hyvinvointiin sekä terveyteen myös tarjoamalla työsuuhdepolkupyöräedun. Pyöräedun toivotaan kannustavan työntekijöitämme liikkumaan enemmän sekä vapaa-ajalla että työmatkoilla.

Hallinto- ja konsernipalvelut

Konsernipalvelut kattavat kaupungin yleisjohdon sekä liikelaitosten ja kaupungin tytäryhtiöiden konsernijohtamisen. Konsernipalveluiden alle kuuluu myös kaupungin yhteistyösopimukset, kaupunkikehittäminen ja -markkinointi. Metsä- ja maanmyyntitulot kirjautuvat konsernipalveluihin. Metsätuloa vuonna 2023 kertyi 406 749 euroa, tuloa haluttiin kasvattaa talouden tasapainottamistoimenpiteenä.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että vuosittaiseksi kestäväksi metsätuloksi on arvioitu 180 000 euroa.

Keulink Oy on kaupungin tytäryhtiö ja kuuluu sen vuoksi Konsernipalvelujen alle. Tämän vuoksi sopimusta hallinnoidaan konsernipalveluissa.

Kaupunkimarkkinointiin päätettiin satsata perustamalla kaupunginhallituksen päätöksellä 4.12.2023 §278 viestintäsuunnittelijan toimi talousarviossa kaupunkimarkkinointiin budjetoiduista määrärahoista.

Hallintopalvelut hoitavat keskitetysti kaupungin henkilöstö-, talous, tieto- ja yleishallinnon palveluiden tuottamisen sekä Keuruun, Multian, Mänttä-Vilppulan, Ruoveden ja Virtain kunnille tuotettavan edunvalvontapalvelun.

Kuntakonserni

Kuntakonsernin rakenne

Konsernirakenteessa on tapahtunut muutoksia vuoden 2023 aikana. Keuruun kaupunginvaltuusto päätti (kvalt 10.10.22/§ 28) perustaa Keuruun Asunnot Oy:n 1.1.2023 lukien ja merkitsi tuolloin 100 osaketta ilman merkintähintaa. Kaupunginhallitus päätti joulukuussa (khall 18.12.23/§ 288) osallistua yhtiön osakeantiin ja merkitä yhtiön osakkeita 100 kappaletta apporttiomaisuuden nettoarvoon perustuvalla summalla (yhteensä 1.142.891,52 euroa). Osakkeiden merkitsemisen jälkeen kaupungilla on kokonaisuudessaan 200 osaketta yhtiöstä ja kaupunki on yhtiön ainoa osakkeenomistaja. Antiosakkeet maksettiin apporttina luovuttamalla yhtiölle Keuruun Vuokra-asunnot liikelaitoksen liiketoiminta varoineen ja velkoineen, lukuun ottamatta Koy Kurkihakan ja As Oy Puskurin osakkeita. Lisäksi apporttina luovutettiin Keuruun kaupungin Tilapalveluiden rakennukset Metsätähti, Takasen Talo, Kivilouhoksen asuntolat ja Neliapila.

Keuruun kaupungin konsernitilinpäätökseen yhdistellään konserniyhteisöjen tilinpäätökset ja niiden kuntayhtymien tilinpäätökset, joissa Keuruun kaupunki on jäsenenä. Kaupungin konsernitilinpäätöksessä on esitettävä konsernin tulos sekä taloudellinen asema siten kuin konserniyhteisöt (kaupunki, liikelaitokset, osakeyhtiöt ja kuntayhtymät) olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Sitä varten eliminoidaan konserniyhteisöjen välisiin liiketapahtumiin perustuvien konsernin sisäisten erien vaikutus (KPL 6:7.1 §). Tällaisia eliminoitavia eriä ovat muun muassa konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, keskinäiset saamiset ja velat sekä sisäiset katteet.

Konsernituloslaskelma analysointi

Konsernin tilikauden tulos oli -197 569 euroa alijäämäinen, kun se edellisvuonna oli -762 793 euroa alijäämäinen. Konsernin toimintakate oli -20 374 870. Parannusta edelliseen vuoteen oli 42 954 433 euroa. Vuosikate oli 10 541 978 euroa, kun se edellisvuonna oli 89 409 euroa parempi. Vuoden 2023 suunnitelman mukaiset poistot olivat -9 558 739, mikä oli 1 676 311 euroa vähemmän kuin vuonna 2022.

Konserni rahoituslaskelman analysointi

Toiminnan ja investointien rahavirta oli 2 771 498 euroa, mikä oli 646 593 euroa heikompi kuin edellisvuonna. Rahoituksen rahavirta parani huomattavasti edellisvuoden -10 849 149 eurosta -587 351 euroon. Rahavarojen muutos oli tänä tilikautena 2 184 147 euroa positiivinen, kun se edellisvuonna oli -7 431 067 euroa negatiivinen.

Konsernitaseen analysointi

Konsernitase osoittaa kaupunkikonsernin taloudellisen aseman selvittämällä konserniyhteisöjen varat ja velat. Konsernitaseen loppusumma oli 162 190 660 euroa (196 078 125 euroa vuonna 2022). Konsernin kertynyt ylijäämä oli 22 523 867 euroa (26 093 142 euroa vuonna 2022). Konsernin omavaraisuusaste oli 38 prosenttia, kun se edellisvuonna oli 33,2 prosenttia. Konsernilainojen määrä asukasta kohti pieneni 14 680 eurosta 12 031 euroon.

Kasvun ja hyvinvoinnin toimiala

Kasvun ja hyvinvoinnin lautakunnan alaisuuteen kuuluvat kasvatus-, opetus-, koulutus-, kirjasto- ja vapaa-aikapalvelut.

Keuruun kaupunginvaltuusto hyväksyi 13. kesäkuuta 2022 § 22 uuden kaupunkistrategian vuosille 2022–2032. Uuden kaupunkistrategian myötä Keuruun visiona on olla rohkeasti kokeileva, avoin ja oppiva yrityskaupunki. Kasvun ja hyvinvoinnin toimialalle on laadittu oma toimenpideohjelmansa, jossa kuvataan toimialan strategiset tavoitteet ja toimenpiteet tavoiteaikatauluineen, joilla strategiset tavoitteet saavutetaan.

Keuruun kaupungin kaupunkistrategia sekä eri toimialojen toimenpidestrategiat löytyvät verkosta osoitteesta www.keuruu.fi/paatoksenteko/saannot-ja-ohjeet.

Poimintoja vuoden 2023 päätöksistä

Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa tehtiin tammikuun 2023 alusta alkaen sopimus, jonka mukaan Keuruu järjestää vaativan erityisen tuen oppilaille aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä koulujen loma-aikaisen toiminnan, ja toteutuneet kustannukset laskutetaan hyvinvointialueelta.

Lautakunta päätti lakkauttaa Pohjoislahden kirjaston. Päätökseen tuli kaksi oikaisuvaatimusta.

Keuruun kaupungin talouden tasapainottamisohjelman yhtenä toimenpiteenä päätettiin jo aiemmin muuttaa Keuruun ala-aste kaksisarjaiseksi. Päätöksen takana seistiin myös keväällä 2023, vaikka sen uudelleenharkintaa vaadittiin lautakunnalta liki 80 oppilaan vanhemman voimin.

Hyvinvointijohtaja Marika Savukoski vaihtui syksyn alussa hyvinvointijohtaja Marko Nevalaiseen, kun Savukoski vaihtoi toiseen kuntaan muihin työtehtäviin.

Lokakuussa käsiteltiin talouden tasapainottamissuunnitelman päivitystä ja talousarviota vuodelle 2024. Lautakunta antoi asiasta oman lausuntonsa. Myöhemmin lautakunta käsitteli ilmoitusasioissaan Haapamäen yhteiskoulun siirtosuunnitelmista seuranneita lausuntoja Haapamäen yhteiskoulun johtokunnalta, oppilaskunnalta ja vanhempainyhdistykseltä.

Syksyn aikana lautakunta hyväksyi vielä muun muassa omat suunnitelmansa sekä lasten ja nuorten, että ikääntyvän väestön hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemiseksi seuraaville vuosille.

Tarkastuslautakunnan huomiot

Keuruun tulevien ykkösluokkalaisten vanhemmat toimittivat sekä Keuruun kaupunginhallitukselle että kasvun ja hyvinvoinnin lautakunnalle kirjeen, jossa esittivät huolensa aiemman kaksisarjaisuus -päätöksen seurauksista kasvaviin luokkakokoihin liittyen. Kirjeen oli allekirjoittanut 78 huoltajaa.

Vanhemmat toivoivat yhtä rinnakkaisluokkaa lisää, jotta luokkakoot eivät kasvaisi liikaa. Pöytäkirjaotteen mukaan:

”Kasvun ja hyvinvoinnin lautakunta päättää kokonaisuuteen tutustuttuaan, että Keuruun ala-asteelle ei perusteta 1. luokkalaisille kolmatta rinnakkaisluokkaa. Lautakunta toteaa, että Keuruun ala-asteen rehtorin antaman selvityksen perusteella 1. luokille lukuvuodeksi 2023–2024 käyttöön ohjatut resurssit ovat riittävät.”

Pohjoislahden kirjaston lakkauttamispäätöksen oikaisuvaatimuksissa vaadittiin muun muassa tehdyn lakkautuspäätöksen kumoamista ja ihmeteltiin sen täytäntöönpanon kiirehtimistä. Valittajat perustelivat kantaansa esimerkiksi aiemmin tulleilla runsailla kannanotoilla asian puolesta, joissa kaikissa toivottiin kirjastotoiminnan jatkuvan.

Lautakunta hylkäsi molemmat valitukset, perustellen kantaansa esimerkiksi näin: ”Lausuntoihin on kirjastopalveluissa perehdytty huolellisesti ja koululaisten huolet otetaan vakavasti. Kirjastoasioista ja kirjaston roolista oppilaiden lukutaidon edistämiseksi järjestetään koulun sisäinen kuulemis- ja keskustelutilaisuus heti seuraavan lukuvuoden alussa, ja silloin myös oppilailta on mahdollisuus vielä kysyä ja tulla kuulluiksi.”

Kirjasto päätettiin lakkauttaa huhtikuussa 2023 ja se astuisi voimaan elokuun alusta 2023. Edellä mainittu koulun kuulemis- ja keskustelutilaisuus oli siis tarkoitus järjestää vasta jälkikäteen, kirjaston jo lopetettua toimintansa. Kiireistä toteutusaikataulua lautakunta perusteli näin: ”Kaupungin talouden tasapainottamisohjelmaa koskevassa periaatepäätöksessä kirjasto on linjattu lakkautettavaksi 1.1.2024 alkaen. Kyse on vasta periaatepäätöksestä, mutta kirjastopalveluilla on velvollisuus valmistella asiat päätöksentekoon sen mukaisessa aikataulussa. Jo aiemmin on todettu, että kirjaston lakkauttamisen ajankohdaksi sopii useista käytännön syistä parhaiten koulun lukuvuoden vaihde. Siksi lakkautusprosessi oli ajoitettava niin, että taloudellinen säästö saadaan täysimääräisenä jo vuodelle 2024.”

Molemmissa tapauksissa kasvun ja hyvinvoinnin lautakunta sai yhteydenottoja isolta joukolta kuntalaisia. Yhteydenotot eivät kuitenkaan vaikuttaneet tehtyihin päätöksiin. Lautakunnan toimenpidestrategian mukaan kuntalaiset halutaan ottaa mukaan päätöksentekoon.

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen kehittämään tapoja kuunnella kuntalaisia herkällä asenteella ja niin, että heidän yhteydenottonsa ja jatkokehittelyideansa punnittaisiin aidosti osana valmisteluprosessia. Ihmisiä tulisi kuulla jo ennen kuin asioita on päätetty, saati päätöksiä lähdetty toteuttamaan, eikä vasta jälkikäteen valitusten ja päätösmuutosten vaatimusten muodossa.

Muita huomioita

Tarkastuslautakunta sai Keuruun hyvinvointikoordinaattori Tino Kohoselta tilastotietoa Keuruun koululaisten ruokailutottumuksista liittyen aamupalan ja koululounaan nauttimiseen. Tilastotiedot pohjautuvat eri kunnissa tehtyihin kouluterveyskyselyihin vuosina 2019–2023.

Poimintoja kouluterveyskyselytilastoista:

- 26,9 % vuoden 2023 kyselyyn vastanneista Keuruun 4.-5. -luokkalaisista kertoi, ettei syö aamupalaa joka arkiamu. Vuonna 2019 vastaava prosentti oli 24, 4. (Koko maan keskiarvo 2023: 29,7 %. Kahdeksannen ja yhdeksannen luokan oppilailla vastaavat prosentit: vuonna 2023 39,6 %, 2019: 46,2 %)
- 39, 6 % vuoden 2023 kyselyyn vastanneista Keuruun 8.-9. -luokkalaisista kertoi, ettei syö koululounasta päivittäin. Vuonna 2019 vastaava prosentti oli 40,4. (Koko maan keskiarvo 2023 38 prosenttia.)

Tarkastuslautakunta pitää esitettyjä tilastotietoja keuruulaisten koululaisten aamupalan ja koululounaan nauttimatta jättämisestä huomattavan korkeina. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään tähän huomiota ja ponnistelemaan tilanteen korjaamiseksi.

Kesän 2023 alussa tarkastuslautakunta sai yhteydenoton keuruulaisilta varhaiskasvatuksen työntekijöiltä. Yhteydenoton oli allekirjoittanut kaikkiaan 21 keuruulaista varhaiskasvatuksen ammattilaista.

Kirjeessä kerrottiin, kuinka sen allekirjoittajat ovat väsyneitä ja huolissaan työstään. Kirje hieman tiivistettynä:

”Työntekijöistä ja koulutetuista ammattilaisista on huutava pula ja me alalla työskentelevät olemme hyvin kuormittuneita. Nämä asiat koskevat myös Keuruun kaupunkia. (...) Ongelmana ovat täydet päiväkodit ja ryhmät, jopa niin täydet, ettei kaikille varhaiskasvatuspaikkaa hakeville lapsille pystytä tarjoamaan paikkaa. Epävarmuutta (...) tuo tulevaisuus, kun ilmassa leijuu pelko, että vuonna 2024 taas yksi kaupungin päiväkotiyksiköistä suljetaan. Talouden tasapainottamisohjelmaa tehdessä ennustettu varhaiskasvatusta tarvitsevien lapsien määrä ei selvästikään ole pitänyt paikkaansa.

Lisäksi tuen tarve jo päiväkotilapsilla on suuri, mutta tuen antaminen on haastavaa, kun erityisopettajan resurssi Keuruulla on aivan liian pieni. Tuen tarpeen lapset ovat hekin täysissä ryhmissä, mikä ei ole varsinkaan heidän etu mutta pienempiä ryhmiä ei ole tarjolla.

Haasteita Keuruun varhaiskasvatukseen tuo myös puutteellinen johtaminen ja työhyvinvointikysymykset. Vaikka varhaiskasvatuksessa on laajat ongelmat valtakunnallisesti, johtamisen laatuun ja työhyvinvointiin pystytään vaikuttamaan paikallisesti. Työhyvinvointiin liittyviä kehitettäviä asioita Keuruun kaupungilla ovat esimiehen tuki, työaikajousto ja siihen liittyvät korvaukset, työntekijöiden kuunteleminen ja tunne kuulluksi tulemisesta sekä asioiden organisointi ja tiedonkulku.

Valitettavasti paljon ammattitaitoisia varhaiskasvatuksen työntekijöitä on irtisanoutunut Keuruun kaupungilta ja on tullut jopa tunne, ettei hyvistä työntekijöistä haluta pitää kiinni. Olisi todella aika alkaa kiinnittää huomiota näihin yllä mainittuihin epäkohtiin, jotta emme enää menetä yhtään ylimääräistä ammattilaista.”

Tarkastuslautakunta kuuli syksyllä 2023 kokouksessaan kahta kirjettä laatimassa ollutta varhaiskasvattajaa. Lisäksi kuultiin varhaiskasvatuksen johtavia viranhaltijoita. Asia nytkähti eteenpäin, mutta tarkastuslautakunnan tietojen mukaan haasteet ovat yhä olemassa.

Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että kaupungin työntekijöiden huolet kuullaan ja ongelmatilanteita ratkotaan aktiivisesti. On myös tunnustettava, että varhaiskasvatus on keskeinen osa kaupungin

palvelurakennetta ja sen toimintaedellytykset on turvattava kaikissa oloissa. Tämä on otettava huomioon myös säästötoimenpiteitä suunniteltaessa niin, ettei aiheuteta säästöjen sijaan ylimääräisiä kuluja esimerkiksi henkilöstön laajan työuupumisen myötä.

Opistolautakunta

Opistolautakunnan tulosalueeseen kuuluvat Keuruun kansalaisopisto ja Läntisen Keski-Suomen musiikkiopisto. Tulosalueen tehtävänä on tuottaa kansalaisopiston ja musiikkiopiston palveluja Keuruun kaupungin sekä Multian ja Petäjaveden kuntien alueella.

Kansalais- ja musiikkiopistojen hallintoelimenä toimii Keuruun opistolautakunta, jossa on edustajat myös Multian ja Petäjaveden kunnista. Opistojen hallinto on yhteinen myös viranhaltijatasolla, koska tulosalueen päällikkönä toimii kansalais- ja musiikkiopiston rehtori.

Myös opistolautakunnan toimialaan kohdistuu Keuruun talouden tasapainottamisohjelman mukaisia säästöpaineita. Vuonna 2023 opistolautakunta hyväksyi seuraavalle vuodelle opistojen hintojen korotukset ja kansalaisopiston yhden opettajan viran lakkauttamisen. Näiden toimien laskettiin tuovan säästövaikutusta yhteensä 53 800 euroa.

Tarkastuslautakunta muistuttaa, että opistolautakunnan kohdalla mahdollisissa tulevaisuudessa säästöissä tulisi edelleen muistaa opetustuntiperusteisen valtionosuusjärjestelmän logiikka.

Opistolautakunta kuvailee asiaa näin: ”Sekä kansalais- että musiikkiopistossa opetuksen henkilöstömenot muodostavat merkittävimmän osan käyttömenoista. Opetuksen henkilöstömenoista leikkaaminen merkitsisi opetustuntimäärän supistamista ja sitä kautta tulevien vuosien valtionosuuksien pienentymistä. Kumpikin opisto saa opetustuntiperusteista valtionosuutta, eli toteutuneiden opetustuntien määrällä on ratkaiseva vaikutus tuleviin valtionosuuksiin.”

Kirjastopalvelut

Keuruun kirjastopalvelut käsittävät kolme toimipistettä: keskustan pääkirjaston, Haapamäen kirjaston ja kirjastoauton. Lisäksi kirjastopalveluihin kuuluvat vuokratila ja siirtokokoelma Pihlajaveden Kauppalassa. Henkilöstöä on yhteensä kahdeksan.

Keuruun kirjastopalvelut ovat mukana Keski-kirjastot-yhteistyöverkostossa, jolla ylläpidetään yhteistä kirjastojärjestelmää ja asiakkuuksia sekä tehdään hankinta- ja asiantuntijayhteistyötä.

Vuonna 2023

Pohjoislahden kirjasto lakkautettiin osana Keuruun taloudentasapainottamisohjelmaa. Kirjasto korvattiin kirjastoauton palveluilla 1. elokuuta 2023 alkaen. Säästöä kerrottiin syntyvän noin 10 000 euroa vuodessa (josta tosin valtaosa sisäisiä kuluja eli vuokraa).

Vuoden 2023 aikana kirjastopalveluissa siirryttiin nopealla aikataululla uuteen kirjastojärjestelmään tietoturvasyistä. Uusi järjestelmä oli käyttöönottohetkellä vielä keskeneräinen ja muutoksen kerrottiin aiheuttaneen runsaasti hukkayötä ja kitkaa.

Kirjastopalveluissa myös kehitettiin vuoden aikana mm. uusia tapahtumakonsepteja ja viestintää. Haapamäen omatoimikirjaston käyttöaste kasvoi yhä.

Kirjastopalveluiden mukaan yksi pääkirjastolla havaittu nykytrendi on, että koululuokkien ja päiväkotiryhmien käynnit ovat vähentyneet. Syyksi arvellaan ainakin osin koulujen ja päiväkotien levotonta ilmapiiriä. Kuitenkin kirjastolla on varmasti paljon annettavaa lasten ja koululaisten kasvuun ja oppimiseen.

Tarkastuslautakunta kehottaa huomioimaan myös jatkossa parhaalla mahdollisella tavalla sen, että lasten ja nuorten yhteydet kirjastopalveluihin säilyvät. Tämä tulee pitää mielessä myös suunnitellessa muun muassa mahdollista talouden tasapainottamisohjelmaan kirjattua kirjastoautosta luopumista.

Elinvoiman ja asuinympäristön palvelut

Yhtiöittämissen eteneminen

Kuntalain 410/2015 pykälän 126 mukaan kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla, sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Tällä pykälällä pyritään varmistamaan se, etteivät julkiset toimijat saa kilpailuetua yksityisiin nähden.

Keurusseudun Ateria- ja tukipalvelut Oy

Vuonna 2023 Keuruun kaupungin ateriapalvelut järjesti in-house-yhtiö Keurusseudun Ateria- ja tukipalvelut Oy. Yhtiöittäminen tehtiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 14.11.2022 §35, ja yhtiö pääsi aloittamaan toimintansa 1.3.2023.

Keuruun Asunnot Oy

Valtuusto perusti yhtiön päätöksellään 10.10.2022 §28. Yhtiö pääsi kuitenkin aloittamaan varsinaisen toimintansa kokonaisuudessaan vasta vuoden 2024 alusta. Vuoden 2023 aikana vuokra-asuntoja hallinnoi vielä Keuruun Vuokra-asunnot liikelaitos, joka lakkautettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 20.11.2023 §49 alkaen 1.1.2024 toimittuaan tasan kolmekymmentä vuotta liikelaitosmallilla.

Elinvoimalautakunnan päätöksiä

Poimintoja vuoden 2023 päätöksistä

Yksityistieavustukset 2023

Lautakunta päättää myöntää vuoden 2023 yksityisteiden perusavustukset. Avustukset pyritään maksamaan tiekunnille viimeistään 7.7.2023 mennessä.

Kotoutumissuunnitelman laatiminen

Lautakunta päättää:

1. Keurusseudun kotouttamisohjelma päivitetään 31.12.2024 mennessä

2. Kotouttamisohjelman päivittämistä koordinoi elinvoima palveluiden tulosalue
3. nimetä kotouttamisohjelman päivittämisen valmistelutyöryhmään kaupunkikehityspäällikkö Timo Määtän, työllisyyspäällikkö Erja Ikkalan, ukrainalaisten asumisen ohjaaja Iina Karjalaisen ja kiinteistöpalvelupäällikkö Mika Laulaisen sekä työryhmän sihteeriksi toimistonhoitaja Pirjo Suonion
4. pyytää kaupunginhallitusta nimeämään mahdollisen edustajansa kotouttamisohjelman päivittämisen valmistelutyöryhmään
5. pyytää kasvun ja hyvinvointipalveluiden toimialajohtajaa nimeämään valmistelutyöryhmään edustajan vapaa-aikapalveluista, varhaiskasvatuspalveluista, nuorisopalveluista sekä kansalaisopistopalveluista
6. pyytää valmistelutyöryhmään edustusta Multian ja Petäjaveden kunnilta, Keuruun nuorisovaltuustolta, Keulink Oy:stä ja Keuruun seurakunnalta

Talousarvion käyttösuunnitelman muutos vuodelle 2023/ Elinvoiman ja asuin ympäristön toimiala

Elinvoiman ja asuin ympäristön lautakunta hyväksyi vuoden 2023 talousarvion käyttösuunnitelman 25.1.2023 § 5. Valtuusto hyväksyi vuoden 2023 talousarvio muutoksen 22.5.2023 § 18.

Pihlajaveden koulun myynti

Elinvoiman ja asuin ympäristön lautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle:

1. Aseman Koulu nimisen kiinteistön myyntiin asettamista ja
2. kaupunkikehitys päällikkö Timo Määtän ja kiinteistöpalvelupäällikkö Mika Laulaisen valtuuttamista valmistelevaan kiinteistön myyntiä. Lopullisen myyntipäätöksen tekee kaupunginhallitus.

Matkailustrategia 2023-2027

Lautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle Matkailustrategia 2023 - 2027:n hyväksymisen esittämistä valtuustolle.

Elinvoiman ja asuin ympäristön lautakunnan talousarvioesitys vuodelle 2024

Lautakunta päättää hyväksyä vuoden 2024 talousarvioehdotuksen kaupunginhallitukselle esitettäväksi liitteen ja kokouksessa esitellyn aineiston mukaisesti.

Lausunto talouden tasapainottamisohjelmasta

Lautakunta tutustuu talouden tasapainottamisohjelman ehdotukseen sekä henkilöstön vaikuttamistilaisuuksien ehdotuksiin. Lautakunta antaa lausuntonsa kaupunginhallitukselle kokouksessa materiaaliin tutustumisen ja kokous keskustelun jälkeen.

Kuntapaikat oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille, kiintiöpakolaisille ja / tai kotikunnan saaneille tilapäistä suojelua saaville 2024.

Lautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle, että

1. Kaupunki varaa myönteisen oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille 25 kuntapaikkaa vuonna 2024. Varaus tehdään pääasiassa perheille.

2. Kiintiöpakolaisille ei varata kuntapaikkoja.

3. Kotikunnan saaneille tilapäistä suojelua saaville varataan 200 paikkaa vuonna 2024.

Matkalla Metsän Sydämessä 2023-2025 -hanke

Lautakunta päättää hyväksyä Matkalla Metsän Sydämessä hankkeeseen osallistumisen Keuruun kaupungin elinvoima palveluiden toimesta ehdolla, että hankeavustuksen määrä on vähintään 80 % hankkeen suunnitelluista kokonaiskustannuksista.

Elinvoiman ja asuinympäristön lautakunnan delegointisäännön päivittäminen

Lautakunta päättää hyväksyä elinvoiman ja asuinympäristön lautakunnan delegointisäännön päivityksen. Delegointi Sääntö astuu voimaan 1.12.2023 alkaen.

Kiinteistö Ohjelman arviointi 2023 ja tavoitteet vuodelle 2024

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

Kunnallistekniikan työsuunnitelma vuodelle 2024

Lautakunta päättää hyväksyä kunnallistekniikan työsuunnitelman ja aikataulun.

Keuruun kaupungin toripaikka säännöt 1.1.2024 alkaen

Lautakunta päättää hyväksyä Keuruun kaupungin toripaikka säännön ehdotuksen mukaisesti. Toripaikka Sääntö astuu voimaan 1.1.2024.

Kiinteistöohjelman arviointi 2023 ja tavoitteet vuodelle 2024

Elinvoiman ja asuinympäristön lautakunta esittää kaupunginhallitukselle kiinteistöohjelman päivitettyt kiinteistökohtaiset tavoitteet vuoden 2024 toimenpiteiksi hyväksyttäväksi.

Elinvoiman ja asuinympäristön lautakunnan talouden osavuosikatsaus 4/2023

Käyttötalouden tulojen - ja menojen toteuman vertailuprosentti muutettuun talousarvioon nähden on joulukuun lopussa 100 %.

8.1.2024 otetun vuoden 2023 käyttötalousraportin mukaan tulosaluekohtaiset toteumaprosentit ovat seuraavat:

Elinvoimapalvelut: toimintatuotot 116, 95 %, toimintakulut 90,63 %.

Tekniset palvelut: toimintatuotot 103, 32 %, toimintakulut 95,25 %.

Maaseutupalvelut: toimintatuotot 91,35 %, toimintakulut 92, 68 %.

Maan käyttö ja kaavoitus

Tuulivoimakaavoitus 2023

Keuruun kaupunginhallitus päätti käynnistää Lehmikorven tuulivoimaa koskevan osayleiskaavan laatimisen Pohjan Voima Oy:n kaavoitusaloitteesta 7.11.2022. Hankkeen tuulivoimakaavoitusta koskeva yleisötilaisuus pidettiin 3.5.2023 valtuustosalissa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 24.4.-26.5.2023.

Keuruun kaupunki järjesti yhdessä Multian ja Petäjäveden kuntien kanssa tuulivoimaseminaarin 31.10.2023 Petäjäveden Miilussa ja verkossa. Seminaarin aiheena oli melu ja välke.

Keuruun tuulivoimailta pidettiin 7.11.2023 Haapamäen suojalla ja verkossa.

Keuruun kaupunginvaltuusto päätti 11.12.2023 § 54 tuulivoimakaavoituksen periaatteet.

Keuruulla seurattiin myös naapurikuntien hankkeiden edistymistä, joiden vaikutukset yltävät myös Keuruun puolelle. Petäjävedellä on vireillä Pitkälänvuoren tuulivoimahanke, ihan Keuruun rajalla ja samoin Mänttä-Vilppulassa Metsomäen hanke ihan Keuruun rajalla.

Metsien hoito

Keuruun kaupunki omistaa noin 1500 hehtaaria metsää, josta asemakaava-alueella sijaitsee yli 300 hehtaaria. Metsien hoidosta on valmistumassa seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi uusi suunnitelma. Suunnitelmassa asemakaavan ulkopuolella olevilla alueilla metsänkäsittelyehdotukset perustuvat pääasiassa Tapio Oy:n metsänhoidon suosituksiin. Asemakaava-alueilla toimenpiteet tulevat olemaan pääasiassa puistonhoidollisia jatkuvan kasvatuksen hakkuita tai nämä alueet jätetään kokonaan luonnontilaan.

Suunnitelman hankinta kilpailutettiin Tapio Oy:n tarjoamien kilpailutuskriteerien mukaan. Kilpailutuksen voitti Metsänhoitoyhdistys Keski-Suomen tekemä tarjous, jossa olivat mukana työn päätoteuttajan Metsänterä Oy:n referenssit vastaavista työkohteista. Kaupunginhallitus nimesi 19.12.2023 työryhmän ohjaamaan suunnittelua. Samalla kaupunginhallitus antoi yleisohjeet metsäsuunnitteluun: *”Taloustmetsissä päätavoitteena on harjoittaa taloudellisesti kannattavaa sekä kestävästä metsätaloutta ja varmistaa tasaiset hakkuutulot. Taajama- ja virkistysmetsissä painottuvat taloudellisten arvojen ohella metsien virkistyskäyttö ja hoitomenetelmänä on pääosin jatkuva kasvatus.”*

Työryhmä järjesti metsäsuunnitteluun liittyen kaksi avointa keskustelutilaisuutta: 15.11.2023 Ketvelniemessä ja 16.11.2023 Haapamäellä.

Tämän hetken tilanteen pohjalta voidaan arvioida vuosittaiseksi kestäväksi metsätuloksi 180 000 €. Metsähoitotöihin olisi syytä budjetoida vuosittain noin 25 000-30 000 €.

Kaavoitus

Tarkastuslautakunnalle on tuotu esille, että kaavoitusprosessia olisi hyvä avata nykyistä enemmän kuntalaisille: kertoa esimerkiksi ennen päätöksentekoa, miten päätökset syntyvät ja miten niihin voidaan vaikuttaa.

Maaseutupalvelut

Maaseutupalvelut

Keuruun kaupunki on hoitanut vuodesta 2013 lähtien isäntäkuntana maaseutuhallintoa Keuruun yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien kuntien ja kaupunkien alueilla. Maaseutupalvelut muodostuvat kahdesta tulosalueesta: maaseutuhallinnon palveluista sekä maatalousyrittäjien - ja turkistuottajien lomituspalveluista.

Maaseutuhallinto

Toimialan tehtävänä on hoitaa kuntien järjestettäväksi määrätty lakisääteinen maaseutuhallinto ja maaseudun kehittämistehtävät sekä tuottaa niihin liittyvät palvelut. Maaseututoimen tulosalue muodostuu tukihallintoyksiköstä ja maaseudun kehittämyksiköstä. Lakisääteisiä tehtäviä ovat mm. tukijärjestelmiin, sukupolvenvaihdoksiin, riistavahinkolakiin, hukkakauralakiin, peruslohkorekisteriin, eläintenpitäjärekisteriin ja valmiussuunnitelmiin liittyvät tehtävät sekä maaseudun ja maaseutuelinkeinojen kehittäminen.

Maaseutuhallinnon Keuruun yhteistoiminta-alue muodostuu Jämsän, Keuruun, Mänttä-Vilppulan ja Virtain kaupungeista sekä Kuhmoisten, Multian, Petäjaveden ja Ruoveden kunnista. V. 2023 alueella oli yhteensä 948 aktiivitalaa, joille tehtiin 5 950 tukipäätöstä ja joille maksettiin maataloustukea yhteensä noin 26 miljoonaa euroa. Tehtäviä hoiti kuusi maaseutusihiteeriä ja maaseutupäällikkö.

Keuruun yhteistoiminta-alue sijaitsee kahden maakunnan alueella, eli puolet kunnista on Keski-Suomessa ja toinen puoli Pirkanmaalla. Laajalla, kahden maakunnan alueella toimiminen on aiheuttanut työtehtävien kerrannaisuutta. Työn yhdenmukaisuuden ja taloudellisten tekijöiden vuoksi maaseutuhallinnon Keuruun yhteistoiminta-alueen sopimus on purettu, yhteistoiminta-alueen purkautumiseen liittyvä valmistelutyö sekä uusien sopimusten neuvottelu kunnissa tapahtuu vuoden 2024 aikana.

Lomituspalvelut

Lomituspalvelut huolehtivat lomituspalvelulain tarkoittamien maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituksesta sekä niihin liittyvien hallinnollisten tehtävien hoitamisesta. Keuruulla on isäntäkuntana toimeksiantosopimus Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) kanssa lomituspalveluiden järjestämisestä lomituspalveluiden toiminta-alueella, johon kuuluvat Hankasalmen, Kannonkosken, Karstulan, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kyyjärven, Laukaan, Multian, Muuramen, Petäjaveden, Pihtiputaan ja Uuraisten kunnat sekä Jyväskylän, Jämsän, Keuruun, Mänttä-Vilppulan, Saarijärven, Viitasaaren ja Äänekosken kaupungit.

V. 2023 palvelujen piirissä oli yhteensä 572 maatalousyrittäjää ja kolme turkistuottajaa, joista 487 kuului kunnallisen lomituspalvelun piiriin, kun taas 88 yrittäjää järjesti lomituksensa itse. Lomitettuja vuosilomapäiviä kertyi 14 162, sijaisapupäiviä 6 660 ja maksullisen lomittaja-avun tai lisävapaan tunteja yhteensä 17 203 ja täysin maksullisen lomittaja-avun tunteja 100.

Lomitustoiminnassa työskentelee lomituspäällikkö, kaksi palvelusihiteeriä, lomitussiiteeri ja neljä lomitushjaajaa sekä 68 vakinaisessa työsuhteessa olevaa maatalouslomittajaa ja neljä määräaikaista. Lomituksia on tehnyt tilapäisesti myös 175 muuta henkilöä sekä 19 lomituspalveluyrittäjää.

Strategiaa tukevat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat suunnitellusti.

Lakisäätöiset maaseutuhallinnon tehtävät toteutuivat aikataulujen ja asetusten mukaisesti. Asiakaspalvelua parannettiin sähköistä asiointia tehostamalla ja opastamalla asiakkaita sähköisten palveluiden käytössä, minkä ansiosta kaikki hakemukset palautettiin sähköisenä. Osallistuttiin Välitä viljelijästä – toimintaan sidosryhmätapaamisten ja koulutusten kautta. Työntekijöille järjestettiin työhyvinvointikysely.

Viranomaispalvelut

Viranomaispalvelut

Rakennusvalvontapalvelut ovat osa Keuruun kaupungin viranomaispalveluita.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan tuottaa maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen mukaiset rakennusvalvontapalvelut Keuruun kaupungissa. Lisäksi se neuvoo ja opastaa rakentajia. Toiminnan ohjenuorana on luvanhakijoiden tasapuolinen kohtelu ja asiantunteva asiakaspalvelu. Rakennusvalvonta- ja asuntoviranomaisena toimii rakennuslautakunta.

Rakennusvalvonta edistää hyvän ympäristön ja kaupunkikuvan muodostumista sekä yhteiskunnan taloudellisen tuen tehokasta hyödyntämistä tuottamalla lain- ja oikeudenmukaiset sekä tasapuoliset julkiset rakennusvalvontapalvelut. Rakennusvalvonta ylläpitää rakennus- ja huoneistorekisteriä sekä valvoo rakentamista kunnan alueella.

Rakennusvalvonnassa työskenteli 1,5 rakennustarkastajaa.

Strategiaa tukevien toiminnallisten tavoitteet ovat toteutuneet osittain. Rakennusjärjestyksen uusiminen seutunäkökulma huomioon ottaen yhteistyössä naapurikuntien kanssa on tekeillä. Sen puitteissa rakennusvalvonta on osallistunut Kuntaliiton järjestämiin rakennusjärjestyksen uusimisen työryhmiin. Rakennusjärjestys valmistuu v. 2024.

Avoimen ja tasapuolisen päätöksenteon takaamiseksi ja asiakaspalvelun parantamiseksi rakennusvalvonnan julkipanolistat on julkaistu myös kaupungin verkkosivuilla tammikuusta 2023 alkaen.

Keuruun Vesi liikelaitos

Olennaiset tapahtumat liikelaitoksen toiminnassa ja taloudessa:

Keuruun veden henkilöstön vahvuus oli vuoden 2023 lopussa seitsemän vakituista työntekijää. Uusi vesihuoltopäällikkö aloitti virassa kesäkuussa. Talousveden kokonaismyynti oli 361 044 m³. Myynti väheni 4,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Jätevedestä laskutettiin 508 780 m³, josta Multian osuus on 154 765 m³.

Tilikauden liikevaihto oli 2 126 212 euroa (v. 2022 oli 2 087 774 euroa). Tilikauden nettoinvestoinnit olivat 377 702 euroa, josta noin 366 000 euroa käytettiin vesi- ja viemäriverkoston sekä jätevesipumppaamoiden saneeraukseen ja verkoston mittauskaivon asentamiseen.

Johtokunta päättää, että Keuruun Vesi liikelaitoksen menotositteet vuonna 2023 hyväksyy vesihuoltopäällikkö Heikki Luoma-aho 16.6.2023 alkaen. Varalla toimii Keuruun kaupungin elinvoima johtaja Janne Teeriaho. Vesihuoltopäällikön menotositteet hyväksyy elinvoima johtaja ja hänen sijaisenaan toimiessaan elinvoiman johtajan menotositteet hyväksyy kaupunginjohtaja Noora Pajari.

Korvaus ja sovintoesitys Iso-Kirja

Hyvitetään Iso-Kirja ry:lle vuoden 2022 vesi- ja jätevesimaksut 12.6.2023 laaditun hyvitys laskelman mukaisesti. Hyvitys on yhteensä 35134,10 euroa (alv 0%). Vuoden 2023 virheellisesti perityt vesimaksut hyvitetään kuluvan vuoden laskutusten yhteydessä.

Keuruun Vesi liikelaitoksen investoinnit vuodelle 2024

Keuruun Vesi liikelaitoksen johtokunta päättää hyväksyä Keuruun Vesi liikelaitoksen investointiohjelman vuodelle 2024.

Keuruun Vesi liikelaitoksen johtokunta päättää

1. hyväksyä uuden palvelumaksuhinnaston otettavaksi käyttöön 1.1.2024 alkaen.
2. asettaa vesihuoltopäällikön vastaamaan maksujen maksuunpanosta Keuruun kaupungin hallintosäännön mukaisesti.

Selostus

Keuruun Vesi liikelaitoksen vuoden 2024 talousarvion liikevaihto on 2.325.200 €. Liikevaihdosta pääosan muodostaa vesilaitoksen perus- ja käyttömaksut. Talousarvion toteutuminen edellyttää maksujen tarkistamista.

Veden myynti on laskussa. Talousveden myyntiennuste tulevalle talousarvio vuodelle on 375.000 m³ ja jäteveden vastaanotto 370.000 m³. Multian jätevesiä arvioidaan puhdistettavan lisäksi noin 85.000 m³.

Talous- ja jäteveden käyttö- ja perusmaksuja tulee tarkistaa noin kuusi (6) prosenttia.

Keuruun Vesi liikelaitoksen talousarvio vuodelle 2024

Keuruun Vesi liikelaitoksen johtokunta päättää

1. hyväksyä laaditun talousarvion vuodelle 2024.
2. lähettää talousarvion Keuruun kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi.

Käyttötalouden osalta merkittävimpiä menoeriä ovat energia 233.000 euroa, jätevedenpuhdistamon ja vedenottamoiden kemikaalit 150.000 euroa, palveluiden ostot 501.000 euroa sekä henkilöstökulut 491.000 euroa. Suunnitelman mukaiset poistot ovat 708.550 euroa ja rahoituskulut 89.000 euroa, josta perustamispääoman korko kaupungille 63.920 euroa.

Keuruun Vesi liikelaitoksen maksusaatavat Amissa Kiinteistöt Oy:ltä

Keuruun Vesi liikelaitoksen johtokunta päätti valtuuttaa vesihuoltopäällikön laatimaan ja allekirjoittamaan Amissa Kiinteistöt Oy:n kanssa Keuruun Vesi liikelaitoksen puolesta maksusuunnitelman maksu saatavista loppuvuodelle 2023. Mikäli Amissa Kiinteistöt Oy ei noudata maksusuunnitelmaa, tullaan veden toimitus katkaisemaan.

Keuruun Vesi liikelaitoksen loppuvuoden 2023 verkoston saneerauskohteet

Keuruun Vesi liikelaitoksen johtokunta päättää

1. hyväksyä Kurkiniemen alueen viemärilinjojen ja kaivojen saneeraustoimenpiteet toteutettavaksi viemärisaneeraukseen osoitetun määrärahan puitteissa.
2. hyväksyä kokouksessa esitetyt toimenpiteet vuotovesien ja mittaamattoman veden vähentämiseksi vesijohtoverkon saneeraus määrärahan puitteissa.

Verkostonhoitajan tehtävän perustaminen

Keuruun Vesi liikelaitoksen johtokunta hyväksyy uuden verkostonhoitajan työtehtävän perustamisen 1.1.2024 alkaen ja esittää sen edelleen kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Keuruun Vesi liikelaitoksen tilikauden 2023 lukuja

Keuruun Vesi liikelaitoksen johtokunta hyväksyy Keuruun Vesi liikelaitoksen vuoden 2023 tilinpäätöksen.

Keuruun Vesi liikelaitoksen tilikauden liikevaihto oli 2 126 212 euroa. Tilikauden tulos on 152 059 euroa ylijäämäinen. Veden myynti laski edelliseen vuoteen verrattuna ja liikevaihdon osalta jäätiin merkittävästi talousarviota pienemmäksi. Arvioitua parempi tulos johtuu ennen kaikkea siitä, että verkostojen ja laitosten toimintavarmuus oli korkealla tasolla ja kalliilta putkirikosta ja laitteiden rikkoutumisesta vältyttiin.

Tilikauden nettoinvestoinnit olivat 377 702 euroa ja ne kohdistuivat lähes kokonaan vesi- ja viemäriverkoston saneeraukseen. Uusi Investointeja ei tehty.

Keuruun kaupungille maksettiin korvausta perustamispääomasta 63 921 euroa. Keuruun Vesi liikelaitoksella on lisäksi pääomalainaa kaupungilta 800 000 euroa. Lainaa lyhennetään 100 000 eurolla vuosittain. Korke on sidottu 3 kk euriboriin.

Tarkastuslautakunta kysyykin, että ovatko vesiliittymistä saatavat tuotot ajan tasalla, silloin kun liiketiloissa on vuokralaiset vaihtuneet (esimerkkinä Amissa Oy)? Ovatko kaikkien liittymäasiat ajan tasalla?

Keski-Suomen tarkastuslautakuntien yhteinen arviointi – lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen

Arvioinnin tavoite on selvittää, miten ”Keski-Suomi liikkuu 2030-agendaa” toteutetaan kuntien ja hyvinvointialueen toimenpiteillä. Agendan tarkoitus on yhdistää maakunnan toimijat edistämään liikkumista ja aktiivista arkea vaikuttavasti ja laajalla yhteistyöllä. Agenda kannustaa toimenpiteisiin, joilla lisätään keski-suomalaisen päivittäistä liikkumista 15 prosenttia vuoteen 2030 mennessä seuraavilla tavoitteilla: 1. Rakennetaan elinympäristöt liikuntaan aktivoiviksi 2. Järjestetään lasten ja nuorten arkipäivät fyysisesti aktiivisiksi 3. Panostetaan työikäisten liikkumiseen 4. Edistetään ikääntyvien liikuntamahdollisuuksia 5.

Yhteisöt liikkumisen innostajana ja mahdollistajana Hyvinvointialueen ”Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024–2025” on hyväksytty Lasten, nuorten ja perheiden lautakunnassa 15.11.2023.

Arvioinnin toteuttaminen Lasten ja nuorten liikkumissuositus ja fyysinen toimintakyky

Kaikille 7–17-vuotiaille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään 60 minuuttia päivässä yksilölle sopivalla tavalla, ikä huomioiden. Runsasta ja pitkäkestoista paikallaanoloa tulisi välttää. Suosituksen mukaan olisi hyvä liikkua viikon jokaisena päivänä ja suurimman osan liikkumisesta tulisi olla kestävyystyypistä. Teholtaan rasittavaa kestävyystyypistä liikkumista sekä lihasvoimaa ja luustoa vahvistavaa liikkumista tulisi tehdä vähintään kolmena päivänä viikossa. Liikkumisen tulisi olla monipuolista, jolloin erilaiset liikuntataidot kehittyvät. Myös liikkuvuuteen on hyvä kiinnittää huomiota. (OKM, Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille).

Liitteenä olevassa raportissa on taulukoitu hyvinvointialueen kuntien lasten fyysinen toimintakyky sekä liikunta- ja ulkoilupalveluihin käytettävä resurssi eri kunnissa.

Lukuja Keuruulta ja Keski-Suomesta

Esimerkiksi Keuruun viidennen luokan oppilaille oli **41,9 prosentilla heikko fyysinen toimintakyky** (Move!-mittaus vuosina 2022-2023). Vaihteluväli Keski-Suomen kunnissa oli 16,73% - 86,7%.

Keuruun liikunta- ja ulkoilupalveluiden nettokulut €/as vuonna 2022 oli 76,95 €. Keski-Suomen kuntien vaihteluväli oli 46,26 € - 196,24 €.

Liikuntapaikkojen lukumäärät vaihtelivat Keski-Suomen kunnissa 22-708 välillä. Keuruun sijoitus on toiseksi paras 259 liikuntapaikalla.

Millaisia panostuksia voitaisiin vielä tehdä lasten liikkuvuuden lisäämiseksi? Liikuntapaikkoja on Keuruulla hyvin, mutta esimerkiksi 5. luokkalaisten fyysinen toimintakyky on varsin heikko.

Keuruun väestöennuste

Väestömuutos vuonna 2023 oli -0,8 prosenttia (-70 henkilöä). Lapsia syntyi Keuruulla ennätyksellisen vähän, yhteensä 32. Viimeisten kymmenen vuoden aikana syntyvyys on vaihdellut 90 ja 47 lapsen välillä.

Tilastokeskuksen mukaan Keuruun alueella asui vuoden 2023 lopussa yhteensä 9180 ihmistä. Naisia oli 4621 ja miehiä 4559.

Ennusteen mukaan alueen väkiluku muuttuu vuoteen 2040 mennessä niin, että silloin alueella olisi 7667 asukasta. Asukasluku muuttuisi siis -1513 ihmisen verran, joka on -16,5 %.

Koko Suomen keskiarvomuuutos samassa ajassa on -0,3 %.

Naisiksi rekisteröityjä asukkaita on hyvin niukka enemmistö nyt ja lähivuosikymmeninä.

Onko kaupunkistrategiassa huomioitu riittävästi väestökehityksen muutokset?

Vuoden 2023 tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen tilivelvollisille

Kokonaisarviona vuoden 2023 toiminnasta voidaan todeta, että kaupungin eri hallintokunnat ovat pystyneet tuottamaan kuntalaisille vaativissa olosuhteissa tehtäviensä edellyttämät peruspalvelut. Tarkastuslautakunta saattaa Keuruun kaupungin vuotta 2023 koskevan tilintarkastuskertomuksen tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy vuoden 2023 tilinpäätöksen ja myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille.

Keuruulla 21.5.2024

Jyrki Leijala
puheenjohtaja

Arto Tulonen
varapuheenjohtaja

Eveliina Kangasniemi
jäsen

Helena Kukkamo
jäsen

Joonas Röppänen
jäsen

Keski-suomen tarkastuslautakuntien yhteinen arviointi – lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen

Arvioinnin tavoite on selvittää, miten ”Keski-Suomi liikkuu 2030-agendaa” toteutetaan kuntien ja hyvinvointialueen toimenpiteillä <https://www.kesli.fi/ksliikkuu/agenda/>. Agendan tarkoitus on yhdistää maakunnan toimijat edistämään liikkumista ja aktiivista arkea vaikuttavasti ja laajalla yhteistyöllä. Agenda kannustaa toimenpiteisiin, joilla lisätään keskisuomalaisten päivittäistä liikkumista 15 prosenttia vuoteen 2030 mennessä seuraavilla tavoitteilla:

1. [Rakennetaan elinympäristöt liikuntaan aktivoiviksi](#)
2. [Järjestetään lasten ja nuorten arkipäivät fyysisesti aktiivisiksi](#)
3. [Panostetaan työikäisten liikkumiseen](#)
4. [Edistetään ikääntyvien liikuntamahdollisuuksia](#)
5. [Yhteisöt liikkumisen innostajana ja mahdollistajana](#)

Hyvinvointialueen ”Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024–2025” on hyväksytty Lasten, nuorten ja perheiden lautakunnassa 15.11.2023. Ohjelma on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmakokonaisuutta, joka toimeenpanee hyvinvointialueen strategiaa. Suunnitelman mukaan hyvinvointialueen lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavien palveluiden keskeisenä tavoitteena on edistää liikunnallista elämäntapaa vahvistaen lasten ja nuorten myönteistä keho- ja ruokasuhdetta ja ehkäisten ylipainoa ja lihavuutta. Keskeiset toimenpiteet kohdistuvat hoito- ja palveluketjutyöhön, lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavien ammattilaisten elämäntapaohjauksen osaamisen vahvistamiseen, Neuvokas perhe -menetelmän jalkautukseen sekä kunta-hyvinvointialue-yhdyspintatyöhön kuntien liikuntaneuvonnan ja sivistyspalveluissa toteutettavan ruokakasvatuksen edistämiseksi. (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, s. 17.)

Tarkastuslautakuntien arvioinnin painopiste on lasten ja nuorten liikkumisen edistämisessä. Arvioinnissa selvitetään kuntien asettamia tavoitteita liikunnallisen elämäntavan edistämisessä ja hyvinvointialueen sekä maakunnan liiton ohjelmien toteuttamisessa.

Arviointikysymykset

- Miten lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on kehittynyt Keski-Suomessa, ja mitkä ovat olleet kuntien panostukset liikkumisen edistämiseen?
- Onko kunnan strategiassa asetettu tavoitteita lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseen?
- Onko kunnan hyvinvointikertomuksessa vuodelta 2022 raportoitu lasten ja nuorten liikkumisen edistämisestä?
- Onko kunta mukana valtakunnallisissa hankkeissa kuten ”Liikkuva koulu”, ”Liikkuva varhaiskasvatus”, ”Liikkuva opiskelu” tai ”Harrastamisen Suomen malli”?

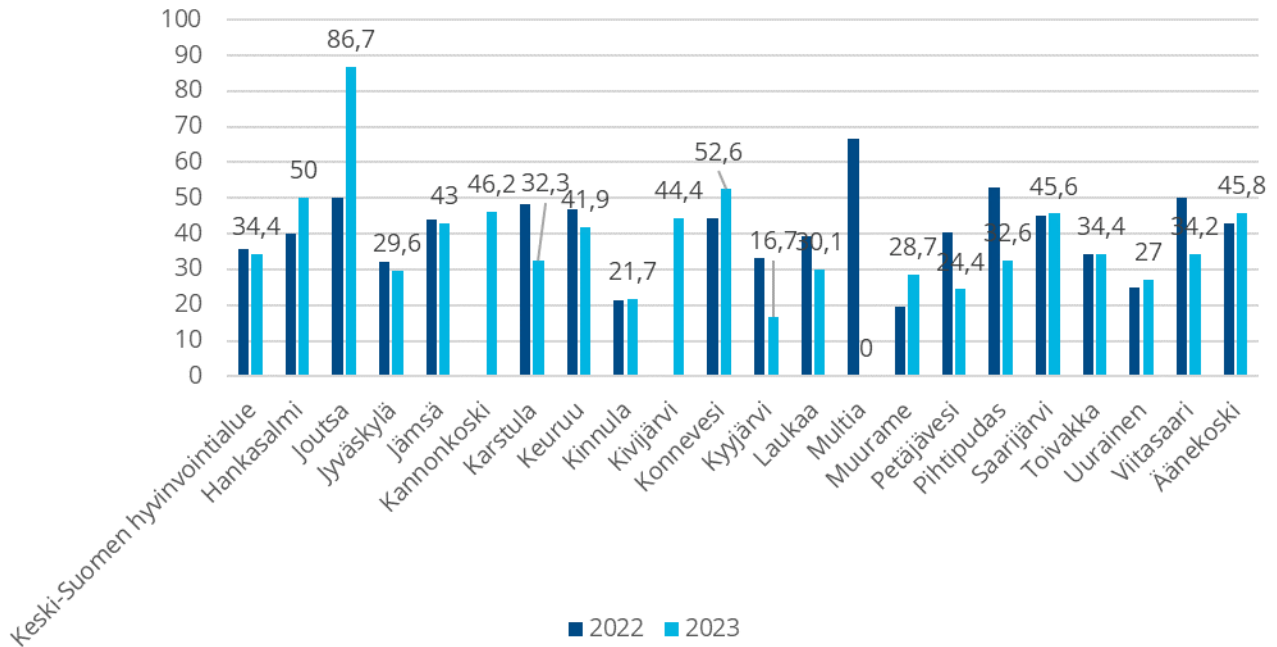
Arvioinnin toteuttaminen

Lasten ja nuorten liikkumissuositus ja fyysinen toimintakyky

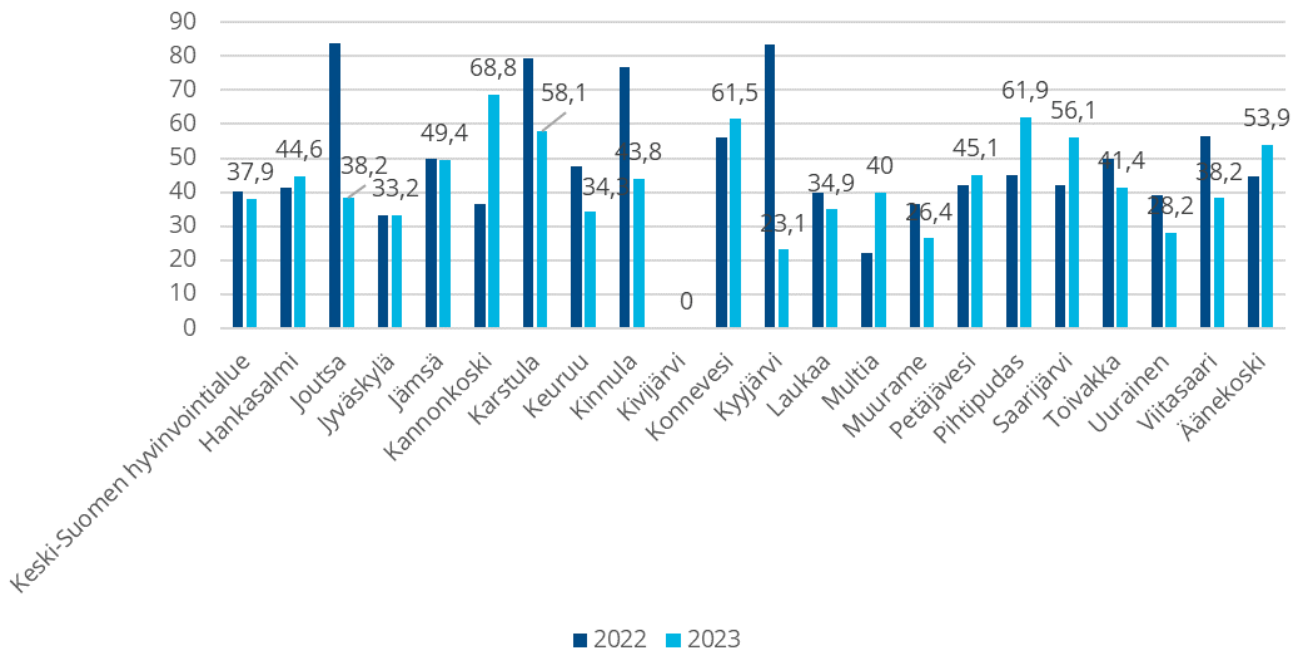
Kaikille 7–17-vuotiaille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään 60 minuuttia päivässä yksilölle sopivalla tavalla, ikä huomioiden. Runsasta ja pitkäkestoista paikallaanoloa tulisi välttää.

Suosituksen mukaan olisi hyvä liikkua viikon jokaisena päivänä ja suurimman osan liikkumisesta tulisi olla kestävyystyypistä. Teholtaan rasittavaa kestävyystyypistä liikkumista sekä lihasvoimaa ja luustoa vahvistavaa liikkumista tulisi tehdä vähintään kolmena päivänä viikossa. Liikkumisen tulisi olla monipuolista, jolloin erilaiset liikuntataidot kehittyvät. Myös liikkuvuuteen on hyvä kiinnittää huomiota. (OKM, Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille.)

Alla olevassa kuvioissa esitetään 5. ja 8. luokkalaisten oppilaiden osuus, joilla on heikko fyysinen toimintakyky. Yläasteikäisillä fyysinen toimintakyky heikkenee huomattavasti verrattuna ala-asteikäisiin.

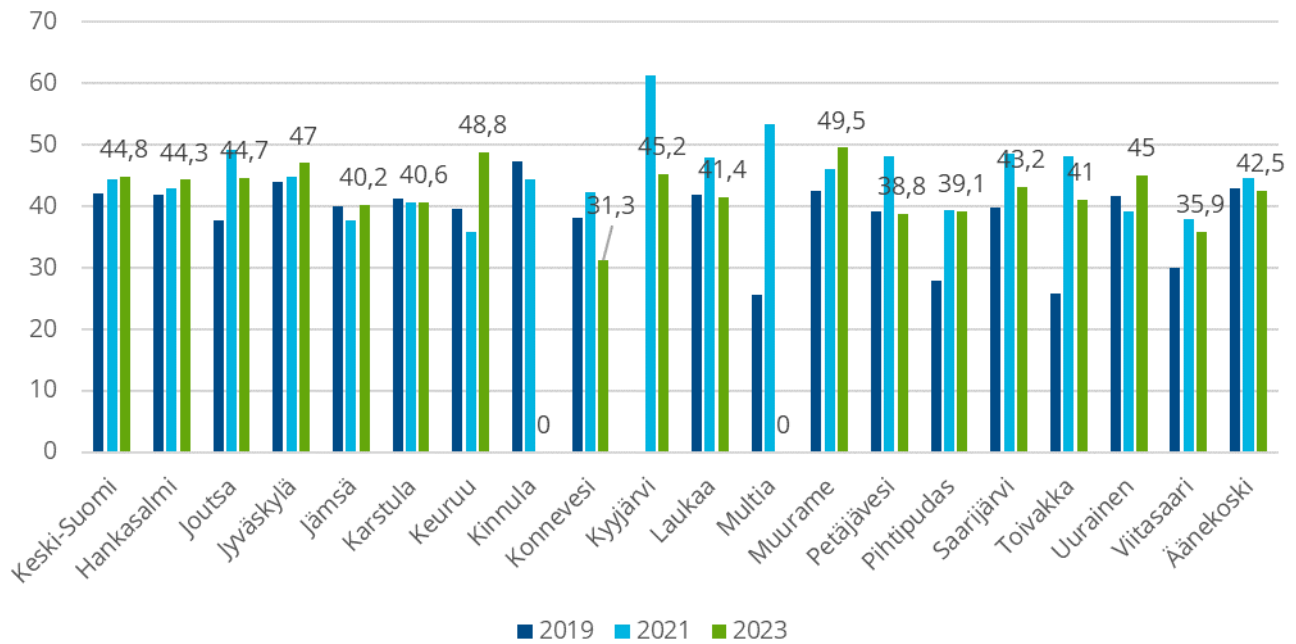
Kuvio 1. % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus) vuosina 2022-2023, pylväässä vuoden 2023 arvo. (Lähde: sotkanet.fi, ind. 5477)

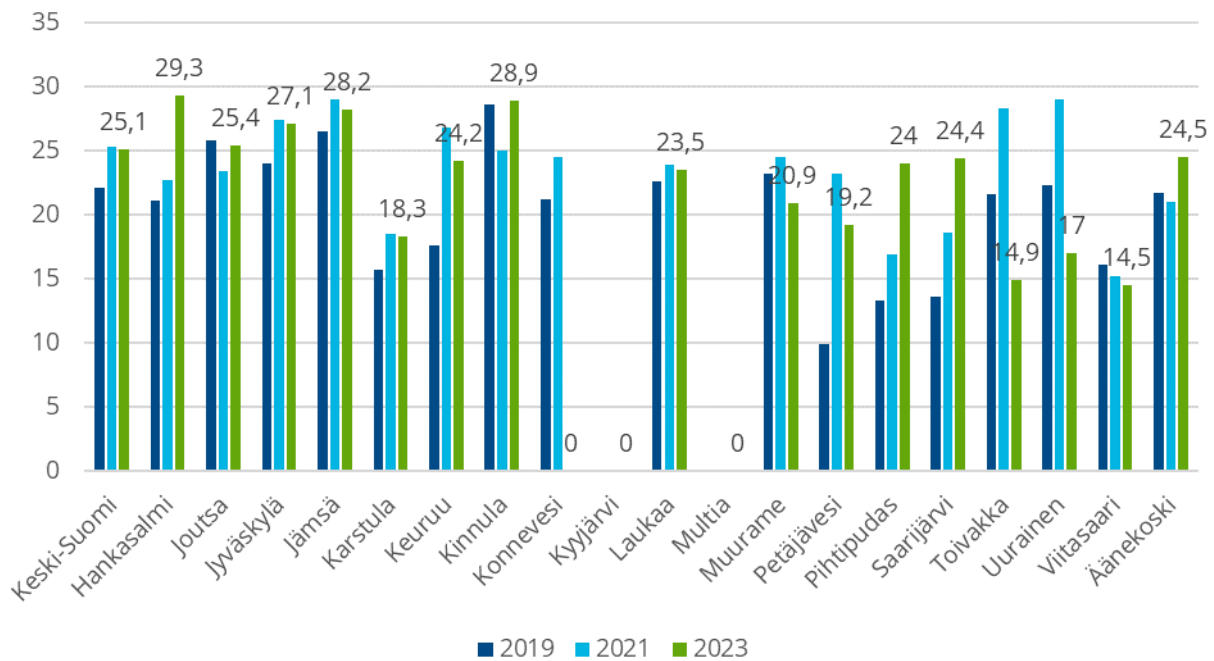
Kuvio 2. % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus) vuosina 2022-2023. (Lähde: sotkanet.fi, ind. 5478)

Kuvioissa 3 ja 4 esitetään vähintään tunnin päivässä liikkuvat 4.–5. ja 8.9. luokkalaiset kunnittain.

Kuvio 3. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019–2023) Keski-Suomen kunnissa (Lähde: sotkanet.fi, ind. 4822)

Kuvio 4. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019–2023) Keski-Suomen kunnissa. (Lähde: sotkanet.fi, ind. 4727)

Havainto: Vähintään tunnin päivässä liikkuvien 8. ja 9. luokkalaisten määrä on noussut koko Keski-Suomessa 3 prosenttiyksikköä vuosina 2019–2023 ja neljässä kunnassa (Hankasalmi, Petäjävesi, Pihtipudas ja Saarijärvi) vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on kasvanut 8–10 prosenttiyksikköä.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien 4. ja 5. luokkalaisten määrän kasvu koko Keski-Suomessa on ollut 2,8 prosenttiyksikköä. Toivakka on saanut nostettua tulosta 15,1, Pihtipudas 11,2 ja Keuruu 9,2 prosenttiyksikköä.

Liikkumisen määrä on myös vähentänyt heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien lasten ja nuorten määrää.

Johtopäätös: Kuntien toimenpiteet ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan vahvistumiseen. Liikkumisen edistäminen on merkittävää ennaltaehkäisevää toimintaa, joka vaikuttaa myös hyvinvointialueen palvelutarpeeseen.

Liikunta- ja ulkoilupalveluihin käytettävä resurssi Keski-Suomen kunnissa

Kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi kuntien tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Alla olevassa taulukossa on esitetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosan, HYTE-kertoimen rahoitusosuus asukasta kohti. Taulukkoon on kerätty kuntien rahoitus liikunta- ja ulkoilupalveluiden kuluihin sekä bruttoinvestointeihin.

Taulukko 1. Keski-Suomen kuntien liikunta- ja ulkoilupalveluiden nettokulut ja investoinnit vuodelta 2022 sekä HYTE-kertoimen mukainen rahoitusosuus kunnille. Lähde: Valtiokonttori/tutkihallintoa.fi, sotkanet.fi)

	Kunnan liikunta- ja ulkoilupalveluiden nettokulut €/as 2022	Kunnan liikunta- ja ulkoilupalveluiden bruttoinvestoinnit €/as. 2022**	HYTE-rahoitusosuus 2023 (12,50-20,90) €/as	HYTE-rahoitusosuus 2022 (10,90-21,20€/as)
Hankasalmi	63,29 €	32,22 €	16,2	15,8
Joutsa	125,94 €	0,00 €	17,6	14,3
Jyväskylä	126,11 €	115,30 €	20,8	21,2
Jämsä	106,19 €	46,34 €	18,8	19
Kannonkoski	75,69 €	110,46 €	18,0	17,8
Karstula	59,48 €	376,01 €	17,9	17,5
Keuruu	76,95 €	66,71 €	16,4	17,1
Kinnula	100,76 €	0,29 €	15,0	13,6
Kivijärvi	58,39 €	0,00 €	14,8	16,7
Konnevesi	125,59 €	30,57 €	18,6	15,1
Kyyjärvi	108,79 €	76,23 €	17,3	17,9
Laukaa	87,92 €	50,27 €	17,9	16,7
Luhanka	46,26 €	0,00 €	12,5	10,9
Multia	99,15 €	27,64 €	17,3	14,7
Muurame	114,27 €	106,46 €	15,5	18,1
Petäjävesi	54,60 €	1,68 €	14,6	15

Pihtipudas	120,96 €	22,11 €	17,0	17
Saarijärvi	90,68 €	8,54 €	18,2	14,4
Toivakka	79,32 €	18,55 €	12,6	13,8
Uurainen	89,01 €	39,58 €	20,9	19,7
Viitasaari	174,12 €	33,98 €	17,8	17,3
Äänekoski	196,24 €	74,30 €	15,7	16,1
Keski-Suomen hyvinvointialue			42,0	39,4

**Kunnat saavat erisuuruisia rahoitusosuuksia liikunta- ja ulkoiluinvestointeihin.

HYTE-kertoimeen sisältyvät liikunnan edistämisen prosessi-indikaattorit hyvinvointialueella ja kunnassa

Hyvinvointialueen palveluista lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastusten yhteydessä, elintapaneuvonnan ja opiskeluhuollon yhteydessä voidaan ohjata liikkumiseen. Tarkastusten toteutuminen (terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen) vaikuttaa myös hyvinvointialueen HYTE-kertoimen rahoitusosuuteen.

Kuntien HYTE-rahoitusosuuteen vaikuttaa liikunnan osalta muun muassa se, miten kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille, (indikaattorinumero 5327). Muita rahoitusosuuteen vaikuttavia indikaattoreita ovat:

- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa, indikaattorinumero 5323
- Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen, indikaattorinumero 5321
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarvointiin, indikaattorinumero 5320
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä, indikaattorinumero 5328

Taulukko 2. Keski-Suomen kuntien liikuntaan liittyvät HYTE-indikaattorit vuodelta 2022. (Lähde: sotkanet.fi)

	Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokoukseen	Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten ennakoarviointiin	Indikaattorin tulos 0-5
Hankasalmi	-	x	x	-	-	2
Joutsa	x	x	x	-	x	4
Jyväskylä	x	x	x	x	x	5
Jämsä	x	x	x	x	-	4
Kannonkoski	x	x	x	-	x	4
Karstula	-	x	x	x	x	4
Keuruu	x	x	x	-	x	4
Kinnula	x	x	-	-	x	3
Kivijärvi	x	x	-	x	-	3
Konnevesi	x	x	x	x	-	4
Kyyjärvi	x	x	x	x	-	4
Laukaa	x	x	x	-	-	3
Luhanka	x	-	-	-	-	1
Multia	x	x	-	-	x	3
Muurame	x	x	x	-	-	3
Petäjävesi	x	-	x	-	-	2
Pihtipudas	x	x	x	-	-	3
Saarijärvi	x	x	x	-	-	3
Toivakka	-	-	-	-	-	0
Urainen	x	x	x	-	x	4
Viitasaari	x	x	x	-	x	4
Äänekoski	x	-	x	-	-	2
	19/22	18/22	17/22	6/22	9/22	ka 3,1

Indikaattoreiden tuloksia vertailtaessa havaitaan, että vähiten toteutuu Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden vuosittainen raportointi kunnan hyvinvointikertomuksessa, vain 6 kunnassa. Myös liikunnan edistämisestä vastaavien viranhaltijoiden osallistuminen toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin toteutuu vain 9 kunnassa (kuntien TEA-viisariin ilmoittamien tietojen perusteella).

Havainto: Mikäli jotakin tietoa ei ollut toimitettu kunnasta vuodelta 2022, asia korjattiin seuraavan vuoden tietoihin.

Toinen arviointikysymys liittyy siihen, miten kunnan strategiassa on asetettu tavoitteita lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseen. Alla olevaan taulukkoon on kerätty tietoja siitä, onko kuntastrategiassa / hyvinvointialueella mainittu erikseen lasten ja nuorten liikkumisen edistämisestä, onko hyvinvointikertomuksessa raportoitu liikkumisen edistämisestä, onko tehty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja erillinen liikkumisen ohjelma.

Taulukko 2. Lasten ja nuorten liikkumisen huomioiminen kuntastrategiassa ja muissa ohjelmissa niiden kuntien osalta, jotka ovat tiedon toimittaneet.

	Strategia/Sanoitettu tavoite. Onko mainittu lapset ja nuoret erikseen (L)	Onko hyvinvointikertomuksessa raportoitu lasten ja nuorten liikkumisen edistämisestä, Kyllä / Ei ja miten	Onko kunnassanne / hyvinvointialueella tehty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Kyllä / Ei	Onko kunnassanne liikkumishjelma tai jokin erityismaininta lasten ja nuorten liikkumiseen liittyen (L), Kyllä / Ei
Hankasalmi	Aktiivinen Hankasalmi -strategiakärki.	Kyllä	Kyllä, vuosille 2020–2023.	Kyllä, Hankasalmi liikkuu 2023–2028 (kv 13.6.2023).
Joutsa	Lapsi- ja perhelähtöiset palvelut	Kyllä	Kyllä	Ei
Jyväskylä	Liikuntapääkaupunki -strategiakärki, Suomen liikkuvimmat kaupunkilaiset (L).	Kyllä, ainakin Move!-mittaustulokset, liikunta-aktiivisuus.	Kyllä	Kyllä, valmisteilla liikkumishjelma (kevät 2024).
Jämsä				
Kannonkoski	Tavoite panostaa liikuntamahdollisuuksien kehittämiseen ja yhdessä harrastamiseen.	Kyllä, ainakin Move!-mittaustulokset, liikunta-aktiivisuus.	Kyllä. Suunnitelma päivitetty 2023 ja hyväksytty sivltk:ssa.	Kyllä. Liikkumishjelma-kokonaisuuden päivitys valmistuu 2024.
Karstula				
Keuruu	Ei (oppiva yrityskaupunki).	Kyllä, ainakin Move!-mittaustulokset ja kouluterveyskyselyn tulokset.	Kyllä	Kyllä, liikunnan kehittämissuunnitelmassa 2021–2024 ja työstössä vuosille 2025–2028.
Kinnula				
Kivijärvi				
Konnevesi				

Kyyjärvi	Hyvät puitteet yhdistys- ja harrastustoiminnalle. Turvallinen elinympäristö.	Kyllä. Move!-mittaustulokset ja kouluterveyskyselyn tulokset.	Laajassa hyvinvointisuunnitelmasa on huomioitu myös lapset ja nuoret, mutta heille suunnattu oma hyvinvointisuunnitelma on valmisteilla.	
Laukaa	Toimintaympäristö: Lasten määrä on suuri väkilukuun nähden.	Kyllä, Move!-mittaustulokset; toimenpiteitä liikkumisen edistämiseksi.	Kyllä, päivitettävänä.	Kyllä, Lasten ja nuorten liikuntaneuvonta.
Luhanka				
Multia				
Muurame				
Petäjävesi	Ei	Kyllä, kouluterveyskyselyn tulokset. Liikkumattomuus otettu huomioon uudessa hyvinvointisuunnitelmassa.	Kyllä (v.2019) Suunnitelman päivitys valmistuu syksyllä 2024.	Ei
Pihtipudas				
Saarijärvi				
Toivakka	Toivakka rakentaa hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakkalaisiin.	Kyllä, Move!-mittaustulokset ja kouluterveyskyselyn tuloksia.	Kyllä, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmistuu kevään 2024 aikana.	Ei ole liikumisohjelmaa. Valmisteilla oleva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma nostaa yhdeksi painopisteeksi lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämisen.
Uurainen				
Viitasaari	Kehitetään liikuntapaikkoja ja tehdään niitä tutuksi kaikki ikä- ja harrastajaryhmät huomioiden.	Kyllä, hyvinvointiraportti.	Sisältyy hyvinvointisuunnitelmaan (Wiitaunionin hyvinvointisuunnitelma 2021–2025). Ei erillistä suunnitelmaa.	Ei tällä hetkellä, mutta alustavaa suunnitelmaa on sellaisen luomiseksi.
Äänekoski	Hyvä elämä.	Kyllä, Move!-mittaustulokset	Kyllä	Ei
Keski-Suomen liitto	Lasten ja nuorten arkipäivät fyysisesti aktiivisiksi.			Keski-Suomi liikkuu 2030-ohjelma, missä on mukana myös lasten ja nuorten liikunta.
Keski-Suomen hyvinvointialue	Kasvun kärjet/Hyvä vointi.	Kyllä, Move!-mittaustulokset. Lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan tukeminen.	Kyllä. Keski-Suomen hyvinvointialueen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmaan sisältyy myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.	

Kuntien osallistuminen liikuntaa/harrastamista edistäviin valtakunnallisiin hankkeisiin/ohjelmiin

Kaikissa Keski-Suomen kunnissa on tehty kuntakohtainen Liikkuva-koulu-rekisteröinti. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan ei ole joka kunnassa rekisteröidyttä kuntakohtaisesti, vaikka varhaiskasvatuksen yksiköitä on rekisteröityneenä. (Lähde: Liikkuva koulu tilastokooste, tiedot poimittu 29.2.2024)

Harrastamisen Suomen mallin avustusta vuosille 2023–2024 on myönnetty 18 keskisuomalaiselle kunnalle (Lähde: [Harrastamisen Suomen mallin kunnat - Harrastamisen Suomen malli](#), tiedot poimittu 29.2.2024)

Taulukko 3: Keski-Suomen kuntien osallistuminen liikuntaa/harrastamista edistäviin valtakunnallisiin hankkeisiin/ohjelmiin. (Lähde Harrastamisen Suomen malli -sivusto, Liikkuva koulu tilastokooste)

	Kuntanne on rekisteröitynyt liikkuva koulu -ohjelmaan	Kuntanne on rekisteröitynyt liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan	Kuntanne 2. asteen oppilaitoksia on rekisteröitynyt liikkuva opiskelu -ohjelmaan	Kuntanne on saanut Harrastamisen Suomen mallin avustusta lv 2023–2024	Kuntanne on saanut Harrastamisen Suomen mallin avustusta lv 2022–2023
Hankasalmi	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastuksista hyvinvointia Hankasalmella 2	Harrastuksista hyvinvointia Hankasalmella
Joutsa	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastamisen Joutsan malli	Harrastamista Joutsan malliin
Jyväskylä	kyllä	kyllä	kyllä	Jyväskylän harrastamisen malli 2023	Jyväskylän harrastamisen malli 2022
Jämsä	kyllä	kyllä	kyllä	HSM – harrasta Jämsässä	Koulujen kerhotoiminta Jämsän kaupungissa 2022–2023
Kannonkoski	kyllä	ei, mutta varhaiskasvatuksen yksikkö on	Kunnassa ei ole 2. asteen oppilaitoksia	Kyllä. Harrastetaan Kannonkoskella 2023–2024	Harrastamisen Kannonkosken malli
Karstula	kyllä	ei	ei	Kaikkea Kivaa Karstulassa -toiminta	Kaikkea kivaa Karstulassa
Keuruu	kyllä	kyllä	kyllä	Keuruun kerhotoiminta	
Kinnula	kyllä	kyllä	kyllä	Harrasteita Kinnulan tapaan	Kinnula harrastaa

Kivijärvi	kyllä	ei	-	Kivijärven harrastamisen malli	Kivijärven harrastamisen malli
Konnevesi	kyllä	kyllä	kyllä	Konden koulujen kerhot 2023-2024	Konden koulujen kerhot 2022-2023
Kyyjärvi	kyllä	kyllä	-	Harrastamisen Kyyjärven malli	Harrastamisen Kyyjärven malli
Laukaa	kyllä	kyllä	kyllä	HLM – Harrastamisen Laukaan Malli 2023-2024	Harrastamisen liekkiä ja laatua Laukaan lapsille
Luhanka	kyllä	ei	-	-	-
Multia	kyllä	ei, mutta varhaiskasvatuksen yksikkö on.	-	Yhdessä ystävien kanssa	Yhdessä ystävien kanssa
Muurame	kyllä	kyllä	kyllä	Mun juttu Muuramessa!	Mun juttu Muuramessa!
Petäjävesi	kyllä	ei, mutta varhaiskasvatuksen yksikkö on.	kyllä	Petäjäveden kouluissa harrastetaan 2023-2024	-
Pihtipudas	kyllä	kyllä	ei	-	Wiitaunionin harrastamisen malli
Saarijärvi	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastava, hyvinvoiva koululainen	Saarijärveläinen Suomen malli
Toivakka	kyllä	ei, mutta varhaiskasvatuksen yksikkö on	-	Harrastamisen ilo Toivakassa	Harrastamista Toivakan malliin
Uurainen	kyllä	ei	-	Harrastamisen Suomen malli Uuraisilla	Harrastamisen Suomen malli Uurainen
Viitasaari	kyllä	kyllä	ei	-	-
Äänekoski	kyllä	kyllä	kyllä	Kaikki harrastamaan	Kaikki harrastamaan

Havainto: Lähes kaikki Keski-Suomen kunnat ovat hakeneet ja saaneet valtion rahoitusta Harrastamisen mallin toteuttamiseen lukuvuodelle 2023–2024.

Vuoden 2023 liikkumisen arvioinnin yhteenveto ja kehittämissuositus

Keski-Suomen lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on parantunut viime vuosina, ja myös kuntien toimenpiteet liikunnallisuuden edistämiseksi ovat lisääntyneet. Liikkumisen edistäminen näkyy myös kuntien tavoitteissa, ja kunnat ovat aktiivisesti olleet kehittämässä Harrastamisen Suomen mallia.

Kunnat ovat hoitaneet HYTE-kertoimen rahoitusosuuteen vaikuttavien liikuntaan liittyvien indikaattoreiden raportoinnin hyvin. Joidenkin kuntien tietoa ei ollut toimitettu ja asia korjattiin tuleville vuosille. HYTE-kertoimen rahoitusosuutta ei liikunnan osalta voida enää kovin paljon kasvattaa.

Hyvinvointialueen HYTE-rahoitusosuuteen vaikuttavat lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, elintapaneuvonta (diabetesriski) ja opiskeluhuollon toteutuminen. Näiden palvelujen tietoja ei saatu vielä keväällä 2024. Puheenjohtajien verkosto toivoo, että hyvinvointialueen aluehallitus antaisi aluevaltuustolle ja kuntien tarkastuslautakuntien puheenjohtajaverkostolle tiedon näiden palveluiden toteutumisesta syksyllä 2024.

Tähän arviointiin osallistuneet tarkastuslautakunnat antavat arvioinnin tiedoksi kunnan- ja kaupunginvaltuustoille ja pyytävät, että hallitukset voisivat antaa lausuntonsa, miten yhdyspintayhteistyötä liikkumisen edistämiseksi on toteutettu/viety eteenpäin.

Vuoden 2022 arvioinnin käsittely

Yhteensä 12 kunnan tarkastuslautakunnat ja Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunta olivat sisällyttäneet vuoden 2022 arviointikertomuksiinsa puheenjohtajien verkoston tuottamia yhteisiä arviointeja. Arviointien teemat liittyivät työllisyyden edistämisen yhdyspintayhteistyöhön ja osaavan työvoiman pito- ja vetovoiman turvaamiseen. Tarkastuslautakunnat kiittävät hallituksia lausuntojen antamisesta valtuustoille. Puheenjohtajien verkosto hyödyntää annettuja lausuntoja työllisyyden edistämisen yhdyspintojen toimivuuden arvioinnissa.

Lähteet

Kuntien, Keski-Suomen liiton ja Keski-Suomen hyvinvointialueen strategiat

Harrastamisen Suomen malli -raportti. Saatavilla: [Harrastamisen Suomen mallin kunnat - Harrastamisen Suomen malli](#)

Keski-Suomi liikkuu 2030 -liikkumisagenda, <https://www.kesli.fi/ksliikkuu/agenda/>

Liikkuva koulu tilastokooste. Saatavilla: [Microsoft Power BI](#)

LIPAS-tietokanta, <https://www.lipas.fi/tilastot>

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Liikkumissuositus 7–17 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2021:19. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162984/OKM_2021_19.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Sotkanet.fi, www.sotkanet.fi

Valtiokonttori, tutkiahallintoa, <https://www.tutkiahallintoa.fi/kunnat/kuntien-ja-kuntayhtymien-talous/kunnan-ja-kuntayhtymien-tilinpaatostiedot-palveluluokkakohtaisesti/>